

Bijlage 4

Korte schets van de historie van de Kerkbuurt

Het dorp Castricum is ontstaan uit een aantal buurschappen en boerderijen. Castricum telde 5 buurschappen. De Kerkbuurt lag centraal, op de westpunt van geest, en daar waren de kerk, dorpsbestuur en school gevestigd.

De buurt wordt omsloten door de Dorpsstraat en de doodlopende Overtoom, ooit de zuidzijde van het dorp. Alleen middels een voetpad is er nog een verbinding richting Verlegde Overtoom die pas na WOII is aangelegd. Aan de Overtoom tegenover de Kerkbuurt staat het karakteristieke 'Knophuis', ooit het woonhuis van schout Nuhout van der Veen (1756-1833) en op de hoek van Schoolstraat en de Overtoom het vroegere Armenhuis (1912).

De bouwgeschiedenis van de van oorsprong romaanse kerk, gewijd aan Pancratius, nam in de 10e of in de 11e eeuw een aanvang (de kerklocatie is veel ouder). Er zal waarschijnlijk een houten kapel aan vooraf zijn gegaan. De oudste munt die in het schip van de kerk is gevonden, dateert uit de periode 1027-1054.

Begraven gebeurde hoofdzakelijk op gewijde grond rondom de kerk; inmiddels ruim 8 eeuwen. Bijzonder is de nog bestaande Doodweg vanuit de Oosterbuurt richting kerk en begraafplaats. De hof rond de kerk werd vaak gemarkeerd om daarmee het terrein af te scheiden van de neder-

zetting en het wereldlijk gezag. De afbakening kon bestaan uit een haag, een bomensingel of een sloot. De sloot is gedempt, alleen de gedeeltelijk nog bestaande dubbele rij bomen markeert het pad langs begraafplaats aan de noordkant van de kerk. In het verleden werd er voorafgaand aan begrafenissen een rondgang om de kerk gemaakt. Op de begraafplaats kunnen nog verschillende afdelingen worden onderscheiden en er zijn behalve de oorlogsgraven enkele bijzondere graftekens waaronder drie gerestaureerde houten exemplaren.

De Kerkbuurt was ook de vestigingsplaats voor het openbaar bestuur en de dorpschool. Het bestuur bestond uit de schout en de vertegenwoordigers van de buurschappen, de schepenen. Op de Dingstal, de naam van een stukje grond tussen de Schoolstraat en het oude raadhuis vergaderden de inwoners: "buurspraak" werd het genoemd en werd er recht gesproken. Ook de Juliana-Bernhardbank is daar in 1938 geplaatst. De openbare lagere school stond op deze plaats tussen 1854 en 1934.

Het terrein omzoomd door bomen is stijlvol ingericht.

Op de plaats van het oude raadhuis is het bestuur eeuwenlang gehuisvest geweest, samen met de school en het woonhuis van de onderwijzer.